

РЕЗЮМЕТА

на научните трудове на доц. д-р Али Вейсел, д.е.с., рег. одитор, след заемането на академичната длъжност „доцент“ – участник в конкурс за заемане на академична длъжност „професор“ по научно направление „Икономика“ (Счетоводство, одит и анализ), обявен за нуждите на Висшето училище по застраховане и финанси – София (ДВ, бр. 24/22.03.2019 г.)

I. Монографии

В-1. Вейсел, А. Одиторски ангажименти за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети, монография. София, АТЛ-50, 2018, ISBN: 978-619-7194-29-6, 158 страници (10 печатни коли).

В монографията се изследват одиторските ангажименти за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети. **Целта** е да се предложи методика за извършване на тези ангажименти, която се основава на стандартите на *Международната федерация на счетоводителите*, използвани от финансовите одитори (одиторите на финансови отчети). За постигането на целта са изпълнени следните **задачи**:

- изследване на предпоставките за развитие на отчетността, същностните характеристики и специфичните особености на интегрираните отчети, които са предмет на одиторските ангажименти;
- изследване на същностните характеристики на ангажиментите за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети и предизвикателствата, свързани с тях;
- изследване изпълнението на тези ангажименти, въз основа на стандартите на *Международната федерация на счетоводителите*;
- изследване на законовите изисквания в тази връзка – нефинансова декларация и изразяване на одиторско становище относно нея.

Разработката се основава главно на **проучване** и **анализ** на дискуссионните документи, публикувани от професионалните организации, научната литература и стандартите.

Първата глава е посветена на интегрираните отчети, като предмет на ангажиментите за изразяване на сигурност. В нея се изследват предпоставките за развитие на отчетността. Анализират се понятията екологично счетоводство (Environmental Accounting), социалното счетоводство (Social Accounting), корпоративна

социална отчетност (Corporate Social Reporting), счетоводство на устойчивото развитие (Sustainability Accounting), отчетност на устойчивото развитие (Sustainability Reporting), интегрирана отчетност (Integrated Reporting), нефинансова отчетност (Non-Financial Reporting), нефинансова декларация (Non-Financial Statement) и други. Достига се до заключението, че интегрираната отчетност в най-пълна степен представя всички капитали (ресурси) на предприятието, които имат значение за създаването на стойност в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен период. Затова в интегрирания отчет се включват и външните ефекти, които не се отчитат счетоводно и не се представят във финансовите отчети. Той не е алтернатива на финансовия отчет, а се представя към него, за да се придобие по-пълна представа за предприятието. Обобщава се, че нефинансовата декларация и интегрирания отчет имат общи характеристики. Затова съгласно българския Закон за счетоводството, както и според европейските разпоредби, нефинансовата декларация може да се изготви като интегриран отчет въз основа на *Международната рамка за интегрирана отчетност*. Това означава, че когато се изразява сигурност относно тях, трябва да се следват идентични процедури.

Във втора глава се изследват общите характеристики на ангажиментите за изразяване на сигурност относно интегрираните отчети. Анализират се основните понятия. Разглеждат се предпоставките за утвърждаването на тези ангажименти. Изследват се теоретичните характеристики на тези ангажименти и спорните въпроси, свързани с тях – методологията, степента на сигурност, обхвата, формата на доклада и други. Установява се, че ангажиментите за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети представляват ангажименти за изразяване на сигурност, различни от одити и прегледи на историческа финансова информация, според *Международната федерация на счетоводителите*. Анализират се основните предизвикателства – свързани с компетентността, професионалната преценка, ползването на работата на експерт, оценката на вътрешния контрол и вътрешния одит, принципите на интегрираната отчетност и други.

Трета глава се отнася за методиката за извършване на ангажименти за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети. В тази връзка се анализират приложимите стандарти и одитните процедури. Специално внимание се обръща на докладването при тези ангажименти. Представените етапи на одитния процес и процедурите могат да се прилагат за ефективното и ефикасно извършване на ангажиментите за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети, съгласно стандартите на *Международната федерация на счетоводителите*. Анализират се

различията между тези ангажменти и одита на финансовите отчети. Акцентира се върху проблемните области и се предлагат конкретни решения.

Четвърта глава се отнася за изразяването на становище относно нефинансовата декларация, която се изисква от Закона за счетоводството. Изследват се необходимите одитни процедури и изискванията за докладване. Представят се слабостите в законовите разпоредби и се предлагат възможности за тяхното подобряване.

Г-10-1. Пейчева, М., Вейсел, А. и В. Динева. Корпоративна социална отговорност – теория, отчетност и одит, София, АТЛ-50, 2016, ISBN: 978-619-7194-07-4, 442 страници (27 издателски коли), Глава втора – Корпоративна социална отчетност (5,2 издателски коли) и Глава пета – Прилагане на стандартите на Международната федерация на счетоводителите за изразяване на сигурност относно корпоративна социална отчетност (3 издателски коли).

Глава втора – Корпоративна социална отчетност:

В тази глава е изследвана същността на корпоративната социална отчетност. В нея е обоснована необходимостта от развитие на отчетността и използването на нефинансовите показатели за измерване на резултатите на предприятията. Изследвани са публикациите по социално счетоводство и екологично счетоводство. Специално внимание е обърнато на признаването и оповестяването на разходите, активите и пасивите, свързани с околната среда. Анализирани са свързаните Международни стандарти за финансова отчетност и публикациите на Европейската комисия. Представени са основните елементи на интегрираните отчети и нефинансовата декларация.

Глава пета – Прилагане на стандартите на Международната федерация на счетоводителите за изразяване на сигурност относно корпоративна социална отчетност:

В тази глава са изследвани стандартите на Международната федерация на счетоводителите, за да се установят най-подходящите стандарти за изразяване на сигурност относно корпоративната социална отговорност. Анализирани са изискванията на *МСАИС 3000 Ангажменти за изразяване на сигурност, различни от одити или прегледи на историческа финансова информация*. Представени са изискванията за изразяването на сигурност относно парниковите газове.

Г-10-2. Пейчева, М., В. Динева, А. Вейсел и др. Изследване на ролята на контрола, вътрешния одит, финансовия одит и дейността по човешки ресурси в

противодействието на измами. София, АТЛ-50, 2018, ISBN: 978-619-7194-26-5, Глава трета – Измами във финансовите отчети и одитни процедури за тяхното разкриване (2,8 издателски коли).

Глава трета – Измами във финансовите отчети и одитни процедури за тяхното разкриване:

В тази глава е анализирана същността на измамата, изследвана е класификацията на измамите във финансовите отчети и са проучени одитните процедури, свързани с тях. Така се установява как съвременните процедури могат да се използват за разкриването на измамите във финансовите отчети. Процедурите са класифицирани в три групи: идентифициране и оценяване на рисковете от съществени отклонения, дължащи се на измама, отговаряне на оценените рискове и комуникиране (докладване) за измами или подозирани измами.

II. Студии

Г-8-1. Вейсел, А. Представяне на финансовите отчети – изследване на българската практика, списание Икономически изследвания, Българска академия на науките, Институт за икономически изследвания, ISSN: 0205-3292, индексирано и реферирано от Journal of Economic Literature/EconLit, издания на Американската икономическа асоциация (АИА), както и RePEc, EBSCO, SCOPUS, бр. 2/2016 г., с. 157 – 175.

Студията е посветена на представянето на финансовите отчети от българските предприятия и установяването на възможните ползи от новата Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета. Анализирани са регламентирани в актуалното счетоводно законодателство облекчения за малките предприятия. Представени са промените, които следва да се въведат в българското счетоводно законодателство след 01.01.2016 г., по изискване на Европейския съюз. Направено е емпирично изследване чрез представителна извадка за качеството на финансовата отчетност и използването на улесненията. Въз основа на това са оценени евентуалните ползи от новите европейски разпоредби.

Г-9-1. Вейсел, А. Методологически аспекти на одитните доказателства, студия, Годишник на ИДЕС, София, ISSN: 1313-2148, 2014, с. 281 – 312.

Един от основните проблеми на съвременния одит е в разбираемостта на одиторските стандарти. Затова през 2004 г. започна Clarity Project (Проект за яснота) от

Съвета по международни стандарти за одит и сигурност. В резултат на това бяха издадени новите стандарти, в сила от 15 декември 2009 г. Така се постигна значително подобрене в структурата, но почти нищо не се промени в съдържанието. Тези слабости са налице и при представянето на доказателствата, които са сърцевината на одита. Студията е посветена именно на тях и възможностите за тяхното систематизиране.

Изследването започва с теоретично обосноваване процеса на доказването, според теорията на логиката. В тази връзка се разглеждат аргументите, съжденията и видовете твърдения. Установява се, че доказателствата трябва да се изучават съвместно с твърденията за вярност и одитните процедури. Тези обекти се изследват чрез проследяване историята на одиторските стандарти и научната мисъл в тази област от първата половина на XX век до последните промени. Обосновават се основанията за възникването на новите обекти с промените в икономическата среда. Обръща се специално внимание и на някои особености на българската практика.

Като резултат от изследването в систематичен вид се представят твърденията за вярност, доказателствата и процедурите, които трябва да се използват във всеки одитен процес.

Г-9-2. Вейсел, А. Проблеми при прилагане за първи път на Националните счетоводни стандарти, студия, Годишник на ИДЕС, София, ISSN: 1313-2148, индексирани в RePec, Google Scholar и EBSCO, 2016, с. 189 – 214.

В студията се изследват разпоредбите на българския *Счетоводен стандарт (СС) 42 Прилагане за първи път на националните счетоводни стандарти*, в сила от 01.01.2016 г. Те се сравняват с изискванията на *Международен стандарт за финансова отчетност (МСФО) 1 Прилагане за първи път на международните стандарти за финансова отчетност*, издаден от Съвета по международни счетоводни стандарти. Анализират се установените различия между стандартите. Правят се изводи за необходимите политики, които трябва да се спазват, за да се постигне уместно и достоверно представяне на информацията във финансовите отчети.

Разпоредбите на СС 42, които се изследват в студията са: обхват и цел на стандарта, съставяне на встъпителен баланс, забрани за ретроспективно прилагане, доброволни изключения от ретроспективно прилагане и оповестявания. При техния анализ се обръща внимание на два вида проблеми: 1/ разпоредби, заимствани от МСФО 1, които нямат приложение в българската практика и могат да водят до грешно

разбиране на стандарта; 2/ пропуски, които могат да водят до съставяне на финансови отчети, заблуждаващи потребителите. За решаването на тези проблеми се предлага СС 42 да се прилага съвместно с разпоредби на МСФО 1, в съответствие с изискванията на Националните счетоводни стандарти.

Г-9-3. Вейсел, А. Концептуална рамка за финансова отчетност от 2018 година – анализ на основните концепции и промените, студия, Годишник на ИДЕС, София, ISSN: 1313-2148, индексирано в RePec, Google Scholar и EBSCO, 2018.

В студията се изследва *Концептуалната рамка за финансова отчетност* от 2018 г. на *Съвета по Международни счетоводни стандарти*. Представя се теоретичното и практическото значение на Рамката. Анализират се основните концепции, свързани с целта на финансовата отчетност, качествените характеристики на информацията, елементите на финансовите отчети, критериите за тяхното признаване, оценяване и отписване.

Изследват се основните промени от 1989 г. до 2018 г., за да се открият дискуссионните въпроси и да се установи как измененията водят до подобряване на базата за съставяне на полезни финансови отчети.

Анализират се съображенията на Съвета при промяна на *Концептуалната рамка* и се прави опит да се предвидят съответните последствия, включително върху признаването, оценяването и отписването на елементите на финансовите отчети, както и върху *Международните стандарти за финансова отчетност*.

Г-9-4. Вейсел, А. Одитни процедури относно измамите във финансовото отчитане, студия, Годишник на ВУЗФ – том XI, Издателство на ВУЗФ „Св. Григорий Богослов”, София, ISSN: 1312-7918, 2017, с. 155 – 203.

В тази студия се изследват одитните процедури относно измамите във финансовото отчитане. Разглежда се същността на измамата и се представя класификация на отклоненията от нормите. Специално внимание се обръща на отговорностите на одитора за разкриване и докладване на измами, процедурите за идентифициране и оценяване на рисковете от измами, и в отговор на оценени рискове, както и на актуалните проблеми в тази област – във връзка с действащото предприятие, аналитичните процедури и мерките срещу пране на пари и финансиране на тероризма.

Изследването позволява да се направи заключение дали въз основа на одитните процедури, които се изискват от Международните одиторски стандарти и действащото

българско законодателство, могат да се идентифицират измамите. В това отношение се представят насоки за подобряване на одитния процес.

За практическо прилагане на процедурите за разкриване на измами и в отговор на идентифицираните измами са посочени въпросници, които могат да се използват от всички одиторски професии.

III. Статии и доклади

G-7-1. Veysel, A. Common Basis of Control and Audit (на български език: Обща основа на контрола и одита), Journal L'Association 1901 "SEPIKE", Poitiers, Osthofen, Los Angeles, 31.10.2015, p-ISSN: 2196-9531, e-ISSN: 2372-7438, indexed by "INDEX COPERNICUS" ICV 5.15, pp. 179 – 182.

Статията е посветена на общите елементи на контрола и одита. Тя има значение за използване на единна методология за различни контролни дейности и одитни процедури. В нея са описани елементите на системата за контрол според проф. Robert Anthony, които се използват за анализ на процесите на основните видове одити. По този начин се установява връзката между контрола и одита. Заключение е, че одитните процедури могат да се използват за други видове контрол.

G-7-2. Veysel, A. Responsibilities for the Preparation of Financial Statements – Bulgarian Practice (на български език: Отговорности за съставяне на финансови отчети – българска практика), Report, Conference “Economics, Management, Law: Problems and Prospects”, ISBN: 978-617-7214-07-5, September 25, 2015, Coventry, Agenda Publishing House, United Kingdom, pp. 108 – 110.

В тази статия се представят отговорностите за изготвяне на финансови отчети в България. В нея са анализирани действащите изисквания съгласно Закона за счетоводството. Обръща се внимание на „съставителите на финансови отчети“ и свързаните с тях разпоредби. За да се разкрият техните предимства, се използва емпирично изследване. Въз основа на резултатите са направени оценки на ползите.

G-7-3. Veysel, A. “Think Small First” in the Accounting Regulations – Evidences from Bulgaria (на български език: “Мисли първо за малките” в счетоводните регулации – доказателства от България), Science and Education Studies, No 2. (16), ISSN: 0926-722X, July-December, 2015, Volume III, “Stanford University Press”, pp. 77 – 82. Proceedings of the Journal are located in the Databases Scopus.

Тази статия е посветена на възможните ефекти от Счетоводната Директива 2013/34/ЕС на Европейския парламент и на Съвета върху българските предприятия. Тя се фокусира върху емпиричното изследване на актуалните облекчения за малките и средни предприятия в българското законодателство. Въз основа на резултатите се правят оценки за потенциалните ползи от новите европейски разпоредби.

Г-7-4. Вейсел, А. За някои проблеми на съвременните концепции за контрола и тяхното решаване (през призмата на школата на проф. Михаил Динев), доклад, Единадесета международна научна конференция на младите учени, тема „Икономиката на България и Европейския съюз – конкурентоспособност и иновации” (сборник доклади), УНСС, София, 15 декември 2015 г., ISBN: 978-954-8590-35-8, с. 181 – 189.

Докладът е посветен на проблемите със синтеза на съвременните концепции за контрола. В него се изследват елементите на вътрешния контрол по модела COSO и направленията в управленския контрол по модела Balanced Scorecard. Анализират се приликите и различията между двата модела. На тази основа се определят проблемите, които могат да възникнат на практика. За преодоляване на пропуските на съвременните концепции се предлага школата на проф. Михаил Динев. Представят се и някои нейни характеристики, които могат да се използват за въвеждането на ефективни системи за контрол.

Г-7-5. Вейсел, А. Одитна извадка за тестовете на контролите, Диалог, Електронно списание на СА "Д. А. Ценов" – Свищов, ISSN: 1311-9206, реферирано в EBSCO, индексирано в Google Scholar, бр. 4/ 2015 г., с. 15 – 32.

Статията се отнася на научно обосновадения избор на подходящ подход за прилагане на одитната извадка за тестовете на контролите. Практическото значение на изследването се представя чрез разглеждане същността и приложението на тестовете на контролите и чрез анализиране на избора на обекти за тестване. Специално внимание се обръща на различните статистически разпределения и формули, които се предлагат в научната литература и се използват от българските одитори при прилагане на одитните извадки. Те се сравняват с базисните постановки в Международните одиторски стандарти.

По този начин се предлага обосноваван подход за прилагане на извадката за тестовете на контролите. Дават се практически насоки за определяне на обема на

извадка и оценката на резултатите, чрез използване на функции в Excel и таблици, разработени от Американския институт на дипломираните експерт-счетоводители. Те трябва да се прилагат, за да може одиторът да формира правилни заключения относно финансовата информация, въз основа на одиторските стандарти.

Г-7-6. Вейсел, А. Счетоводни нефинансови отчети за социални и екологични въпроси, доклад, Научна конференция на тема „Иновациите – двигател за икономическия растеж” (сборник доклади), ВУЗФ, София, октомври 2015 г., ISBN: 978-954-8590-32-7, с. 146 – 157.

Докладът е посветен на нефинансовите отчети (нефинансовите декларации), които се въвеждат в българското законодателство с новия Закон за счетоводството. В него се разглеждат основанията за налагането на понятията „социално счетоводство” и „екологично счетоводство”. Те се изследват от гледна точка на външните ефекти и концептуалните основи на счетоводната теория. Обосновава се тезата, че в счетоводството не могат да се отчетат обекти, които не отговарят на критериите за признаване. Съществената информация, която не може да се отчита, включително относно социални и екологични въпроси, трябва да се оповестява. Това се постига с изискването за съставяне и публикуване на нефинансови отчети от българските предприятия.

Специално внимание се обръща на обхвата на новите законови разпоредби, както и на съдържанието на нефинансовата декларация. Представят се примерни оповестявания, които могат да се направят във връзка с изискванията на закона. За целта са използвани докладите за корпоративна социална отговорност на български предприятия.

Г-7-7. Вейсел, А. Изменения в Международен одиторски стандарт 700 Формиране на мнение и докладване върху финансови отчети (в сила за периоди, завършващи на или след 15 декември 2016 г.), статия, списание ИДЕС, София, ISSN: 1314-8990, индексирани в RePec, Google Scholar и EBSCO, брой 1/ 2016 г., с. 5 – 17.

В статията са представени мотивите за измененията в одиторския доклад, в сила за периоди, завършващи на или след 15 декември 2016 г. Посочени са стандартите, които се променят и основните подобрения в тях. Подробно внимание е отделено на анализа на промените в МОС 700 Формиране на мнение и докладване върху финансови отчети. Изискванията на преработения стандарт са сравнени със старите регламенти.

Г-7-8. Вейсел, А. Оповестявания във финансовите отчети – емпирично изследване, списание Икономическа мисъл, Българска академия на науките, Институт за икономически изследвания, ISSN: 0013-2993, индексирани и реферирани от Journal of Economic Literature/EconLit, издания на Американската икономическа асоциация (AEA) и RePEc, бр. 3/2016 г., с. 91 – 102.

Изследвани са оповестяванията във финансовите отчети на българските предприятия, които прилагат Националните стандарти за финансови отчети за малки и средни предприятия. Разгледана е същността на компонента на финансовия отчет, в който се извършват оповестяванията – приложението, и неговото съдържание. Проблемите при представяне на приложението са установени чрез излъчена представителна извадка от 200 предприятия. Техните финансови отчети са анализирани за наличието на избрани оповестявания, което позволява да се направят заключения за съответствие с приложимите стандарти. В систематичен вид са посочени най-често срещаните нарушения от нормите. Въз основа на резултатите от изследването са определени насоките за подобряване на финансовата отчетност в България.

Г-7-9. Вейсел, А. Използване на облекчения при съставяне на финансовите отчети, статия, сборник научни статии „Икономиката на България и Европейския съюз – конкурентоспособност и иновации”, София, ISBN: 978-965-644-852-1, в Националния референтен списък е посочен с ISBN 978-954-644-852-1, 2016, с. 219 – 224.

В статията се изследват възможностите за използване на облекчения при съставяне на финансовите отчети. Анализират се разпоредбите, въведени с новия Закон за счетоводството и с измененията в счетоводните стандарти, в сила от 01.01.2016 г., които освобождават малките предприятия от определени изисквания. Представят се резултатите от емпирично изследване, проведено през май 2015 г., за използването на подобни облекчения по стария Закон за счетоводството. Въз основа на тях се прави извод за възможните ползи от новите разпоредби. Предлагат се изменения, които могат да намалят административната тежест за малките предприятия.

Г-7-10. Вейсел, А. Комуникиране на ключови одиторски въпроси съгласно МОС 701 и изменения в МОС 705, МОС 706, МОС 570 и МОС 260 (в сила за периоди, завършващи на или след 15 декември 2016 година), статия, списание ИДЕС, София,

ISSN: 1314-8990, индексирано в RePec, Google Scholar и EBSCO, брой 2/ 2016 г., с. 13 – 25.

В статията са изследвани изискванията за комуникиране на ключови одиторски въпроси съгласно новия Международен одиторски стандарт 701 Комуникиране на ключови одиторски въпроси в доклада на независимия одитор.

Особено внимание е отделено на разграничаването на ключовите въпроси от модифицираното мнение съгласно МОС 705 (преработен) и докладването относно предположението за действащо предприятие съгласно МОС 570 (преработен).

Систематизирани са основните изменения в МОС 705, МОС 706, МОС 570 и МОС 260, в сила за периоди, завършващи на или след 15 декември 2016 г. Новите изисквания са сравнени със старите разпоредби, за да може да се оценят ефектите от промените.

Г-7-11. Вейсел, А. Изразяване на одиторско становище относно нефинансовата декларация, доклад, Дванадесета Международна научна конференция на младите учени на тема „Икономиката на България и Европейския съюз: наука и бизнес” (сборник доклади), УНСС и ВУЗФ, София, ISBN: 978-954-8590-41-9, ноември 2016 г., с. 284 – 292.

Докладът е посветен на изразяването на одиторско становище относно нефинансовата декларация, която се въвежда съгласно Закона за счетоводството от 01.01.2017 г. В него се разглеждат законовите задължения относно тази декларация, изборът на Международен одиторски стандарт за нейното проверяване и одитните процедури, които трябва да се извършват. Обръща се внимание на несъответствията между законовите разпоредби и одиторските стандарти.

Г-7-12. Вейсел, А. Проблеми при прилагане на аналитичните одитни процедури, статия, списание ИДЕС, София, ISSN: 1314-8990, индексирано в RePec, Google Scholar и EBSCO, брой 4/ 2016 г.

Статията се отнася за практическото прилагане на аналитичните процедури, в съответствие с Международен одиторски стандарт (МОС) 315 Идентифициране и оценяване на рисковете от съществени отклонения чрез получаване на разбиране за предприятието и неговата среда и МОС 520 Аналитични процедури. В нея се представя същността на аналитичните процедури и изискванията за тяхното прилагане съгласно Въпросника за проверка на одиторски ангажимент на ИДЕС. Анализират се пропуските във Въпросника. Изследват се съответните изисквания на Международните одиторски

стандарти и методите за прилагане на аналитични процедури, които се препоръчват от Американския институт на дипломираните експерт-счетоводители. Въз основа на това се правят изводи за подобряване на ефективността на одитния процес.

Г-7-13. Вейсел, А. Одитни процедури за оценка на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма, статия, колективна монография „Икономиката на България и Европейския съюз – наука и бизнес”, София, ISBN: 978-654-644-974-0, в Националния референтен списък е посочен с ISBN 978-954-644-975-7, 2017, с. 94 – 101.

Статията е посветена на одитните процедури за оценка на рисковете от изпиране на пари и финансиране на тероризма. В нея се представят задълженията за разкриване на измами и грешки при одита на финансовите отчети, законовите отговорности относно мерките срещу изпирането на пари и финансирането на тероризма и прилагането на процедурите за оценка на тези рискове. Специално внимание се отделя на факторите за идентифициране на рисковете, които не са посочени в Международните одиторски стандарти.

Г-7-14. Вейсел, А. Прилагане на основните видове одитни извадки, статия, списание Вътрешен одитор, София, ISSN: 1312-4226, бр. 1-2/ 2016 г., издадена през юли 2017 г., с. 26 – 40.

В статията се представя прилагането на основните видове одитни извадки. В нея се анализира същността на извадката и видовете извадки съгласно Международните одиторски стандарти и теорията, разработена след 50-те години на XX век от Американския институт на дипломираните експерт счетоводители (АИСПА). Разглеждат се някои теоретични характеристики на извадките, включително биомно, хипергеометрично, нормално и Поасоново разпределение. Изследва се практическото прилагане на *извадката за тестовете на контролите* и *извадката за тестовете на детайлите*. Специално внимание се обръща на формалната нестатистическа извадка за тестовете на детайлите.

Г-7-15. Вейсел, А. Практически аспекти на одитната документация, доклад, Тринадесета международна научна конференция на младите учени, тема „Икономиката на България и Европейския съюз в глобалния свят” (сборник доклади), УНСС, София, ISBN: 978-954-8590-45-7, ноември 2017 г., с. 307 – 313.

Докладът е посветен на практическите аспекти на одитната документация. В него се изследват разпоредбите на *Международен одиторски стандарт 230 Одиторска документация*. Въз основа на това се определят реквизитите, които трябва да включва всеки одитен документ. Предлага се и система за индексирание на одитното досие.

Г-7-16. Вейсел, А. Теоретични аспекти на одитните доказателства, статия, списание Вътрешен одитор, София, ISSN: 1312-4226, бр. 4/ 2016 г., издадена през октомври 2017 г., с. 12 – 23.

В статията се извършва теоретична характеристика на одитните доказателства. За целта се представя логическата същност на доказателствата, както и тяхната класификация. Анализират се заключенията и предпоставките в одита. Систематизирано се представят основните твърдения за вярност, доказателства и процедури, които имат значение за ефективното и ефикасно извършване на одитния процес. Изследват се и връзките между тях.

Г-7-17. Вейсел, А. Фундаментални концепции и съдържание на интегрираните отчети, статия, списание ИДЕС, София, ISSN: 1314-8990, индексирано в RePec, Google Scholar и EBSCO, брой 1/2018 г.

Статията е посветена на интегрираните отчети. В нея се представят фундаменталните концепции на интегрираната отчетност, съгласно Международната рамка за интегрирана отчетност (International Integrated Reporting Framework) на Международния съвет за интегрирана отчетност (International Integrated Reporting Committee). Анализират се капиталите и принципите на интегрираната отчетност, както и същността и елементите на интегрираните отчети. Концепциите на интегрираната отчетност се сравняват с концепциите на финансовата отчетност.

Г-7-18. Вейсел, А. Характеристика на ангажиментите за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети, статия, списание Вътрешен одитор, София, ISSN: 1312-4226, бр. 3/ 2018 г., с. 7 – 12.

В статията се представят същностните характеристики на ангажиментите за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети. В нея се изследват понятията за изразяването на мнение за интегрирани отчети, факторите за увеличаване на тяхната

надеждност и стандартите, които се прилагат при извършване на одиторските ангажименти.

Г-7-19. Вейсел, А. Проблеми при ангажиментите за изразяване на сигурност относно интегрирани отчети, статия, списание ИДЕС, София, ISSN: 1314-8990, индексирани в RePec, Google Scholar и EBSCO, брой 3/ 2018 г.

В статията се изследват проблемите при ангажиментите за изразяване на сигурност относно интегрираните отчети. Представят се резултатите от изследванията в това отношение на Международния съвет за интегрирана отчетност и на Международната федерация на счетоводителите. Анализират се спорните въпроси. Обобщават се предизвикателствата пред одиторите, които извършват тези ангажименти.

Г-7-20. Вейсел, А. За някои пропуски в процедурите за данъчна ревизия, статия, списание VUZF Review, София, ISSN: 2534-9228 (on line), брой 4/ 2018 г., с. 10 – 14.

В статията се разглеждат някои пропуски при извършване на данъчна ревизия по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс в България. Представят се основните процедури, които се прилагат от органите по приходите на Националната агенция за приходите. Те се сравняват с добрите одиторски практики. Акцентира се върху слабостите относно оценката на вътрешния контрол и разработването на аналитични процедури. Разглежда се и прилагането на тези процедури при данъчните ревизии в други държави.

Г-7-21. Вейсел, А. Стандарти за одитиране на проекти, финансирани от Европейския съюз, доклад, Научна конференция на тема „Проблеми в теорията и практиката на контрола в България през втория програмен период 2014 – 2020 г.” (сборник доклади), УНСС, Равда, ISBN: 978-954-644-956-6, септември 2016 г., с. 55 – 60.

Докладът е посветен на определянето на уместен стандарт на Международната федерация на счетоводителите за одитиране на проекти, финансирани от Европейския съюз. В него се представя необходимостта от избор на подходящ стандарт. Посочват се различията в мненията на автори и в насоките на държавни институции относно стандартите, по които трябва да се одитират тези проекти. Анализират се някои от основните постановки на стандартите, за да се определи най-подходящият.

Направените изводи могат да се използват при разработването и усъвършенстването на насоките за одитиране на проекти във втория програмен период 2014-2020 г.

Г-7-22. Вейсел, А. Счетоводни аспекти на криптовалутите, доклад, първа международна научно-практическа конференция на тема „Дигитални измами и киберсигурност” (сборник научни доклади), Издателски комплекс - УНСС, София, ISBN: 978-619-232-064-5, 2018 г., с. 221 – 229.

В доклада се изследват счетоводните аспекти на криптовалутите. Анализира се дали те могат да се определят като активи – пари, парични еквиваленти, финансови активи и други. Това помага да се установи дали криптовалутите могат да се използват като форма на парите или представляват финансова пирамида.

Г-7-23. Вейсел, А. Съставяне на нефинансова декларация, статия, колективна монография „Икономиката на България и Европейския съюз в глобалния свят” – Счетоводна политика и практика, счетоводни стандарти, финансов одит, контролни системи и вътрешен контрол, София, 2018, ISBN: 978-619-232-089-8, с. 147 – 155.

Статията е посветена на нефинансовата декларация. Представят се законовите изисквания за нефинансова декларация и рамките, които могат да се използват за нейното съставяне. Значително внимание се отделя на *Международната рамка за интегрирана отчетност*, която се подкрепя от *Международната федерация на счетоводителите*. Сравняват се принципите и елементите на нефинансовата декларация, съгласно *Съобщение на Комисията „Насоки относно оповестяване на нефинансова информация (методика за оповестяване на нефинансова информация)“* с тези на интегрираната отчетност. Прави се изводът, че нефинансовата декларация може да се състави като интегриран отчет.

Г-7-24. Veysel, A. Theory of Control – School of Prof. Mihail Dinev (на български език: Теория на контрола – школата на проф. Михаил Динев), Report, Conference “Research and Innovation”, ISBN: 978-0-9988574-3-0, February 27, 2019, New York, USA, pp. 91 – 94.

Статията е посветена на проблемите на синтеза в теорията на контрола. Отбелязва се, че независимото изучаване на концепциите не позволява използването на най-добрите практики. Обръща се внимание на слабостите на COSO и Balanced

Scorecard. За решаването на проблема са обобщени основните характеристики на школата на проф. Михаил Динев. Тези характеристики могат да се използват за установяване на интегриран контрол в предприятията.

IV. Учебници и учебни пособия

Е-20-1. Вейсел, А. Одитинг (Финансов одит). София, Сиела, 2017, ISBN: 978-954-28-2239-4, 364 страници (22,75 печатни коли).

Учебникът е предназначен за студентите от икономическите специалности, които изучават дисциплината *Одитинг* (Финансов одит). В него систематизирано се представя теорията и практиката на одита.

Съдържанието на учебника се фокусира върху процеса на финансов одит (одита на финансовите отчети), но разглежданите процедури са подходящи за използване във всички одити в областта на счетоводството. Част от тях могат да се прилагат и при другите икономически одити, сред които са одитът на човешките ресурси и маркетинговият одит.

При разработването на темите в учебника са взети предвид последните постижения на световната теория и практика. Използвани са основно:

- разработките в областта на одита на проф. д.ик.н. Михаил Динев, д.е.с., рег. одитор – основател на научната дисциплина *Одитинг* в България;
- последното издание на учебника по одитинг на световно утвърдените автори Prof. O. Ray Wittington, Ph.D., CIA, CMA, CPA и Prof. Kurt Pany, Ph.D., CFE, CPA – *Principles of Auditing and Other Assurance Services*. New York, McGraw-Hill/Irwin, 2012.

В учебника не се набляга само на Международните одиторски стандарти, а се представят теоретичните постановки на *Одитинга* като научна дисциплина, каквато е световната практика.

Е-21-1. Вейсел, А. Методическо ръководство по Основи на финансовия контрол, ръководство. София, АТЛ-50, 2015, ISBN: 978-619-7194-03-6, 158 страници (10 печатни коли).

В методическото ръководство се представят същностните характеристики на контрола. Анализирани са основните концепции, свързани с контрола във финансово-счетоводната дейност – вътрешен контрол, управленски контрол и одит. Специално внимание се отделя на законово регламентираните одиторски професии в Република

България.

С цел да се улеснят читателите при усвояването на материала и придобиването на практически умения, в ръководството са включени въпроси, тестове и задачи, с условни данни.

При написването на ръководството са отчетени преподаваните дисциплини по контрол и одитинг във водещите американски университети, и най-вече в School of Accountancy and Management Information Systems на DePaul University и в Harvard Business School на Harvard University. Специално внимание е отделено на изследване на българската научна школа по контрол (школата на проф. Михаил Динев) и нормативните изисквания в България.

Целта на методическото ръководство е да бъдат улеснени студентите от образователно-квалификационна степен „бакалавър” в процеса на придобиване и усъвършенстване на знанията в областта на финансовия контрол.

Е-21-2. Вейсел, А. Отчитане на финансовите инструменти. София, ФорКом, ISBN: 978-954-464-273-0, 2018.

В това учебно пособие се разглежда отчитането на финансовите инструменти, съгласно МСФО 9 – *Финансови инструменти*, МСС 32 – *Финансови инструменти: представяне*, МСФО 7 – *Финансови инструменти: оповестяване* и МСС 39 – *Финансови инструменти: признаване и оценяване*, които са в сила към 01.01.2018 г.

Последователно се представят същността и класификацията на финансовите инструменти, признаването, отписването, оценяването и оповестяването. Специално внимание се обръща на обезценяването на финансовите инструменти и тяхното отчитане при хеджиране.

Изискванията за отчитане на финансовите инструменти са илюстрирани чрез множество практически примери. Счетоводните статии са представени с конкретни сметки от примерен сметкоплан, който е представен като приложение.

Книгата е предназначена за счетоводители, одитори, ръководители и студенти от висшите икономически училища.

23.04.2019 г.

гр. София

.....

/доц. д-р Али Вейсел, д.е.с., рег. одитор/